

การพัฒนาแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

The Development Model of Appropriate Community Resources Utilization for Primary School

พยุ่ง ใบแย้ม*

พนม พงษ์ไพบูลย์**

กรณีย์พล วิวรรณมงคล***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับสถานศึกษา ในระดับประถมศึกษา วิธีการวิจัยใช้วิธีแบบผสมผสาน (Mixed methods research) เชิงปริมาณ (Quantitative methods) และเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) กลุ่มตัวอย่างเลือกเจาะจง (Purposive sampling) สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์และสอบถาม บุคลากร ในสถานศึกษา 5 แห่ง จำนวน 110 คน ประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน และทดลอง (Try out) นำรูปแบบไปใช้กับ บุคลากรในสถานศึกษาจำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (Percentage) (%) และวิเคราะห์ข้อมูลบรรยายเชิงคุณภาพ (Content analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ความเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ที่มีความเกี่ยวข้องประสาน สัมพันธ์กัน ได้แก่ การบริหารการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณภาพของผู้เรียนโดยการศึกษาค้นคว้า ผู้ปกครองให้การสนับสนุน การนิเทศส่งเสริมการศึกษาให้บรรลุ เป้าหมาย และการให้บริการแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเท่าทัน 2) รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่เหมาะสม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ขั้น การจัดการเรียนรู้ (Instructional) ขั้นการให้บริการ (Service) ขั้นการเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (Linked to global) ขั้นพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Development) และขั้นประเมินผลและเผยแพร่ (Asses and spreads) และ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาญจนบุรี

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาญจนบุรี

*** อาจารย์ประจำกลุ่มหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

3) ประสิทธิภาพรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม ประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญมี ประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.79$, S.D.=2.94) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 100) และทดลอง (Try out) นำรูปแบบไปใช้ กับบุคลากรในสถานศึกษามีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.79$, S.D.=2.94)

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น รูปแบบที่เหมาะสม สถานศึกษาระดับประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to develop an appropriate model of community resources utilization for primary schools. The methodology applied two mixed methods namely quantitative and qualitative approaches. The schools were purposively selected by considering the achievement of resources utilization. The data were collected by means of qualitative interviews and questionnaires from 5 schools, 7 scholars 110 administrators teachers and students 20 experts. And tryout from 5 schools, 30 administrators and teachers. The data were synthesized by mean and standard deviation. Descriptive qualitative method was also applied. The research findings were as follows. 1) The significance of 6 each characteristics were found. The administration the instructional, the student, the parental, the supervision and the service. 2) The appropriate model of 7 each characteristics were found. The planstrategy, analysis of current, teaching led to the construction of section, quality students to learn, providing the development of learning and evaluation and published sources. learn to organizations that reach all learners. Learning to communicate linked to globalization. 3) The tryout of developed model effective form of learning is appropriate. Experts estimate form Performing at the highest level ($\bar{x}=4.79$, SD = 2.94), focus group (focus group discussion) by experts. Performing at the highest level (100 percent) and experimental (try out) the form to the school personnel in the most efficient level ($\bar{x}=4.79$, SD = 2.94).

Keyword : Community resources, Appropriate model, Primary schools.

บทนำ

สังคมโลกแห่งข้อมูลข่าวสารไร้อาณาเขตขวางกั้น มีผลกระทบถึงวิถีชีวิตของพลเมืองไทยใน สภาพที่เอื้อต่อการรับศาสตร์ตะวันตก เข้ามาในการพัฒนาประเทศ ทำให้การดำเนินชีวิตไม่ได้นำภูมิ ปัญญาไทยที่เป็นทุนเดิมของท้องถิ่น ทำให้ประสบปัญหาความทรุดโทรมของสิ่งแวดล้อมและคุณภาพ ชีวิตโดยเฉพาะในด้านคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศแล้ว คุณภาพยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ด้วยปัญหาหลายประการ อาทิ การสอนของครูส่วนใหญ่เน้นการบรรยาย การใช้สื่อนวัตกรรมประกอบการสอนมีน้อย กิจกรรมไม่ฝึกฝนให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล

ที่หลากหลาย และขาดการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ขาดการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้ได้ผลเท่าที่ควร ขาดการบริหารจัดการ การดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา หรือในท้องถิ่นของตนเอง ที่เป็นรูปธรรมสามารถประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กร จะทำอย่างไรให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ และใช้ประโยชน์สูงสุดจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

ระดับสถานศึกษาขาดการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้อย่างสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และตัวชี้วัด ผลการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2546) จำนวนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จำนวน 1 ครั้งต่อปี หรือบางปีก็ไม่ได้ใช้ สถานศึกษามองข้ามความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ด้วยเห็นว่าเป็นเรื่องที่คุณเรียนได้พบเห็นอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว คิดกันเองว่าผู้เรียนคงรู้อยู่แล้ว ซึ่งในความเป็นจริงผู้เรียนเพียงแต่รู้จักเท่านั้น แต่ไม่เกิดการเรียนรู้เชิงลึก ขาดความตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีคุณค่าในท้องถิ่น ขาดการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการศึกษาค้นคว้า และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น นำมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้

ดังนั้นคนไทยต้องมีการทบทวนตัวตนอย่างชัดเจน โดยการสร้างวิธีการคิดและการแก้ไขพฤติกรรมของคนในชาติ โดยเน้นหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน โดยใช้ความรู้อย่างมีปัญญา ควบคู่คุณธรรมประจำตน ด้วยวิธีการ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา เริ่มต้นที่สำคัญคือการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นสื่อเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นนำไปสู่สากล เพื่อประโยชน์ในการกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่ช่วยให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชีขานีเทศก์ และผู้ดูแลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สร้างเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว สู่การพัฒนาความเป็นเจ้าของ และนำไปสู่ความยั่งยืนของท้องถิ่นซึ่งการจัดการศึกษาในช่วงชั้นที่สำคัญควรเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา อันเป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็น ว่านอนสอนง่าย รับการเรียนรู้ได้ดี มีความจดจำได้ยาวนาน และง่ายต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้สนใจเรื่องการพัฒนาแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความเป็นแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

2.3 เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา เป็น 2ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่1 การวิจัย (Research: R) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Field research) ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

การวิจัยระยะที่2 การพัฒนา (Development : D)ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบ (Design)ประเมินและหาประสิทธิภาพของรูปแบบ ตามแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญ7คน ขั้นตอนที่ 2การพัฒนา (Development) วิพากษ์นิยามรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 20 คน และขั้นตอนที่ 3 การทดลอง (Try out)การใช้รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ใน 5 จังหวัดภาคกลางและภาคตะวันตก ปีการศึกษา 2557

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมแนวคิดจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาคสนาม (Field research) บุคลากร ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 5 แห่ง 6กลุ่มๆละ 5 คน รวม 110 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 1 เก็บข้อมูลจากการประเมินหาประสิทธิภาพของรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม ตามแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากการ วิพากษ์รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 20 คน และขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลจากการทดลอง (Try out)การใช้รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่

เหมาะสม กับบุคลากรในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 5 แห่ง รวม 30 คน ตามแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์และสังเกตแบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 คน ในเชิงวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระ และประเด็นข้อคำถาม ที่ค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (IOC) ไม่ต่ำกว่า 0.5 และขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลบรรยายเชิงคุณภาพ (Content analysis) จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม (Field research) บุคลากรในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 5 แห่ง และจากการพัฒนารูปแบบขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม ตามแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ (Percentage) (%) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลบรรยายเชิงคุณภาพ (Content analysis) จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 คน และขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง (Try out) การใช้รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มกับบุคลากรในสถานศึกษา 5 แห่ง วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ (Percentage) (%) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บรรยายเชิงคุณภาพ (Content analysis) ตามแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม ที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา การพัฒนารูปแบบเป็นไปตามกระบวนการ ประกอบด้วย

7.1 แนวคิดในการจัดการศึกษา ที่ชื่อว่า MER-REC ประกอบด้วย รูปแบบ (M=Model) นโยบายการจัดการศึกษา (E= Education policy) แนวพระราชดำริ (R=Royal thought) ความเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (R=Resources) การจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน (E=Education resources base) และเงื่อนไข (C=Conditions)

7.2 การจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริหลักการพัฒนาบันได 3 ขั้นสู่ความสำเร็จ อย่างยั่งยืน ที่ชื่อว่า CAD ประกอบด้วย เข้าใจ (C=Comprehension) คือการสร้างให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการศึกษาค้นคว้าทุกมิติค้นหาของปัญหา และรวบรวมองค์ความรู้ เข้าถึง (A=Access) คือ มุ่งสื่อสารสร้างความเข้าใจ และความมั่นใจ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ การมีส่วนร่วมในกระบวนการมากที่สุดพัฒนา (D=Development) คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ การสร้างทีมงานการออกแบบหลักสูตร การศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ ให้คำแนะนำ และติดตามประเมินผล

7.3 ความเป็นแหล่งเรียนรู้มีองค์ประกอบ 6 ด้านที่ชื่อว่า AISPSS ประกอบด้วย การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (A=Administrator) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ (I=Instructional) คุณภาพผู้เรียนจากการใช้แหล่งเรียนรู้ (S=Student) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (P=Parental) การนิเทศการศึกษาจากการใช้แหล่งเรียนรู้ (S=Supervisors) และการให้บริการแหล่งเรียนรู้ (S=Service)

7.4 รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ 7 ขั้น ที่ชื่อว่า PAISLDA ประกอบด้วย การวางแผน (P=Planning) การวิเคราะห์ (A=Analysis) การจัดการเรียนการสอน (I=Instructional) การให้บริการ (S=Service) การเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (L=Linked to global) การพัฒนา (D=Development) และการประเมินและเผยแพร่ (A= Asses and spreads)

7.5 เงื่อนไขสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลและกลุ่มคน คณะกรรมการสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ความเป็นแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีความเกี่ยวข้องประสานสัมพันธ์กันของ องค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ การบริหารการศึกษา (Administration) อย่างมีคุณภาพ เป็นการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาดำเนินเป็นไปตามนโยบาย ระหว่างหลักสูตรกับบริบทของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอน (Instructional) เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา สร้างหลักสูตรสาระท้องถิ่น อันเกิดจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียน (Student) มีคุณภาพด้านการศึกษาค้นคว้า จากการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถเชื่อมโยงภูมิปัญญากับความ เป็นสากลได้ ผู้ปกครอง (Parental) ให้การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา การนิเทศ (Supervision) ส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย และการให้บริการ (Service) เป็นการให้บริการในแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และพร้อมรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเมื่อดำเนินการครบก็จะได้ข้อมูลย้อนกลับไปเริ่มที่องค์ประกอบที่ 1 ซึ่งในการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบก็จะดำเนินการตามรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม

2. รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา จากการศึกษาวิจัย พบว่า การวิจัยระยะที่ 1 โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์รูปแบบได้ 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (Instructional) ขั้นที่ 4 การให้บริการ (service) ขั้นที่ 5 มาตรฐานแหล่งเรียนรู้ (standard) ขั้นที่ 6 การเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (linked to global) ขั้นที่ 7

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (development) และขั้นที่ 8 ประเมินผลและเผยแพร่(asses and spreads)หลังการพัฒนาประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน (P=Planning) เป็นการออกแบบการและวางแผนการบริหารจัดการศึกษาด้านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์(A=Analysis) เป็นการวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม กับวัยของผู้เรียน และสอดคล้องระหว่างหลักสูตรกับแหล่งเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนการสอน (I=Instructional) เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การให้บริการ (S= Service)เป็นการจัดการที่ก่อให้เกิดรากฐานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืนขั้นที่ 5 การเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (L=linked to global) เป็นการสร้างผู้เรียนให้มีศักยภาพเทียบเคียงกับนานาชาติอารยประเทศเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลก ขั้นที่ 6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (D=Development) เป็นการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และขั้นที่ 7 ประเมินผลและเผยแพร่ (A= Asses and spreads) เป็นการรวบรวมลดประมวลบทบาทของผู้เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาแตกต่างกัน ใน 2 ขั้นตอน ซึ่งในการดำเนินการนำไปใช้จริงจะใช้ได้ทั้ง 2 รูปแบบ

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผลการประสิทธิภาพรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม ประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.79$, S.D.=2.94) การประเมินจากการสนทนากลุ่ม (IFocus group discussion)โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 100) และผลการทดลอง (try out) นำรูปแบบไปใช้กับบุคลากรในสถานศึกษามีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.79$, S.D.=2.94)

สรุปได้ว่ารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ได้จากการพัฒนา มีประสิทธิภาพตามผลการวิจัย สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม แต่ข้อจำกัดอยู่ที่ว่า สถานศึกษาอื่นๆ จะนำไปใช้อย่างจริงจังหรือไม่ และเงื่อนไขสำคัญอัน ได้แก่ บุคคลและกลุ่มคน คณะกรรมการสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะให้การส่งเสริมสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา อภิปรายผล ดังนี้

ความเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้ง6ด้าน สอดคล้องกับแนวนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, น.2-4) ได้จัดระบบการศึกษาของชาติให้มีการปรับตัวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรมแนวคิดของฮอลเดนและ

คอนเนลลี (Holden & Connelly, 2004, pp. 28-46) เป้าหมายของการจัดการศึกษาพัฒนาคุณภาพของบุคคล องค์กรและท้องถิ่นให้สามารถบูรณาการวิถีชีวิตของคนในสังคม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต นำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืน เกษม วัฒนชัย (2555, น.1-3) ได้สืบสานแนวพระราชดำริ หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เป็นบันได 3 ขั้น สู่อำนาจสำเร็จ มุ่งไปสู่การพัฒนาให้ท้องถิ่นมีความเป็นเจ้าของและนำไปสู่ความยั่งยืนในที่สุด ด้วยการเข้าใจ การเข้าถึงและการพัฒนา หทัยกาญจน์ สารวลหันธ์ (2549) ซึ่งการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ บูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ จะมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2546, น.150-152) การจัดการศึกษาให้กับพลเมืองได้ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นสื่อเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งทรัพยากรทั้งหลาย ทั้งมวลในท้องถิ่น อันเป็นทุนทางสังคมสำคัญและทรงคุณค่าควรแก่การศึกษาเรียนรู้ และสามารถบูรณาการวิถีชีวิตของคนในสังคม กับทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างดียิ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.4-27) ซึ่งบทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ที่เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนพนม พงษ์ไพบูลย์ (2548, น.84-85) จะพัฒนาให้ผู้เรียน เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขมีสติปัญญา โดยเริ่มที่ความเป็นตัวตนของตนเอง ทำให้การเรียนรู้เกิดได้ตลอดเวลา การสัมผัสกับแหล่งข้อมูลข่าวสารสิ่งรอบตัวอยู่เสมอ และเรียนรู้ตลอดชีวิต นำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน สังคมก็จะเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” (Learning Society) ประเวศ วะสี (2554, น.31) จะช่วยให้การปรับตัวของวิถีชีวิตพลเมือง ได้ทันกระแสของความเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นของตนอย่างชาญฉลาด ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ความรู้อย่างมีปัญญาควบคุมคุณธรรมประจำตนด้วยวิธีการเข้าถึงและพัฒนา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.4-27) กำหนดว่าผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ เพอร์กูสัน (Ferguson, 1997, p.32) ด้วยการใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำภูมิปัญญาที่ได้รับจากการศึกษาด้วยตนเอง นำมาผสมผสานเข้ากับแนวคิดของตน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553, น.1) ร่วมของท้องถิ่นจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม จะช่วยให้บุตรหลานได้เรียนวัฒนธรรมอย่างหลากหลายทั้งที่บ้าน โรงเรียน ในท้องถิ่น และสามารถนำไปสร้างอาชีพได้ มอริสัน (Morrison, 2000) การมีส่วนร่วมจะสามารถพัฒนาคุณภาพของครอบครัว เรียนรู้วิถีปฏิบัติที่เป็น การสร้างเสริมครอบครัวและร่วมมือให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกัน และรับบทบาทหน้าที่ของตน สุ สรรค์ไชโยรักษ์ (2549) บทบาทของผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการส่งเสริมจริยธรรม เพื่อช่วย สร้างความไว้วางใจสร้างกำลังใจและสามารถยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์ (2554, น.18-19) อีกทั้งครูผู้สอนก็มีความต้องการ และมีการตอบสนองการให้การนิเทศทางวิชาการ โลเปซ (Lopez, 1998, p.1877) ในการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในสถานศึกษา ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และสิ่งที่ท้องถิ่นมีส่วนช่วยเหลือในการศึกษาให้แก่สถานศึกษาได้ดี คือ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้ยั่งยืน

จากการศึกษาวิจัยและพัฒนาสถานศึกษามีความเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบคลุมทั้ง 6 องค์กรประกอบ มีจุดเด่นที่น่าสนใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อการเรียนการสอนคือ สถานศึกษามีหลักสูตรสาระท้องถิ่นทุกแห่ง สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

ถึงแม้ว่าพื้นที่และสภาพแวดล้อมจะต่างกัน แต่มีการจัดการที่คล้ายกันและท้องถิ่นมีการตื่นตัวในการนำภูมิปัญญา มาสู่การพัฒนาสินค้า O-TOP กันอย่างหลากหลาย มีการประชาสัมพันธ์สินค้าของท้องถิ่นด้วยสื่อต่างๆ ข้อจำกัดที่เป็นผลกระทบ คือ สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินภายในและภายนอก ขาดการคิดนอกกรอบที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สถานศึกษามีสาระท้องถิ่นแต่ไม่นำมาจัดการศึกษาอย่างจริงจัง เพราะกังวลอยู่กับการทดสอบแห่งชาติ เน้นการสอนข้อสอบมากกว่าการปฏิบัติจริง

รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย เป็นรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) สอดคล้องกับสำลี เก่งทอง (2544) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ ที่จะนำไปสู่ การวิเคราะห์ (Analysis) ความสอดคล้องระหว่างแหล่งเรียนรู้กับหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด บริบทของท้องถิ่น กนกพร ฉิมพลี (2555) ที่เป็นองค์ความรู้ประจำท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและการปลูกฝังวิถีคิดการดำเนินชีวิตประจำวันให้แก่ลูกหลานประกอบด้วย การกำหนดความรู้และเงื่อนไขที่ทำให้ ประสบความสำเร็จได้แก่ “การพึ่งตนเอง” มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามัคคีการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการมีใจรัก สุพรรณิ ไชยอำพร และคนอื่นๆ (2550) อันเป็นลักษณะของคุณธรรมที่ มีความผูกพันในท้องถิ่นของตน ตามความเชื่อทางศาสนา การไม่ผิดศีลจริยธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด และต้องร่วมกันทำ ประดิษฐ์ อุปรมย์ และคนอื่นๆ (2552) ท้องถิ่นจะใช้วิธีการเรียนรู้ได้จากการสังเกตจดจำแล้วลงมือทำโดยมีผู้สอนช่วยแนะนำครูพักลักจำ ลองผิดลองถูกการฝึกทำบ่อยๆ และประสบการณ์ที่สั่งสมจนเกิดความชำนาญทำให้เกิดการเรียนรู้เทคนิคในการประกอบอาชีพเป็นภูมิปัญญาเฉพาะตนอย่างยั่งยืน ลอเวย์ (Lawey, 1998, p.17) การให้ความสำคัญกับท้องถิ่น โดยดึงเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่เป็นศาสตร์ในสาขาวิชาต่างๆ เข้ามาจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างท้องถิ่น การใช้พื้นที่ท้องถิ่นเป็นพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้า องค์การส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และชุมชนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จายค็อก (Jaycox, 2001) กำหนดหลักสูตรช่วยจัดให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตน และการถ่ายทอดประสบการณ์ จากผู้รู้ในสังคมปัจจุบันให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การให้ความรู้กับผู้เรียนทำให้ทราบถึงการดำเนินชีวิตในสังคม กับความแตกต่างในการดำเนินชีวิตในสังคม จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ และสามารถเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยโดยใช้ทรัพยากร สารสนเทศที่มีอยู่ในท้องถิ่น พงษ์ พรหมจิตต์ (2553) กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการร่วมคิด และตัดสินใจเจ้าหน้าที่ และผู้นำท้องถิ่นร่วมกันกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิดเห็นร่วมกัน สามารถสรุปกิจกรรมที่ควรดำเนินการได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ภาวิชิต บุษมมงคล (2544) การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรมีการวางแผนร่วมกัน ควรประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ควรสำรวจ และจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นประเภทต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน

จากการศึกษาวิจัยและพัฒนา มีสถานศึกษาหลายแห่ง มีความเข้าใจการใช้รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ และคาดว่าในอนาคตต่อไปจะเน้นการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นระบบมากขึ้น ที่ผ่านมามีการดำเนินการ แต่ขาดความเป็นระบบ ความจริงจังและความต่อเนื่อง

ประสิทธิภาพของรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม หทัยกาญจน์ ส้ารวลหันธ์ (2549), ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำว้าง (2545, น.270), กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2548, น.118) และสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2553, น.1) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนครอบครัว ท้องถิ่นชีวิตในท้องถิ่น ชุมชน ธรรมชาติระบบความสัมพันธ์ผ่านบุคคล สถานที่ และบริบททางสังคม เรียนในสิ่ง ที่มีคุณค่า มีความหมาย ต่อชีวิตทำให้เห็นคุณค่าเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากลสิ่ง ที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาวิจัยและพัฒนาทั้งความเป็นแหล่งเรียนรู้และรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ จะ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการ จัด การศึกษาอย่างหลากหลาย และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตเงื่อนไขสำคัญในการใช้แหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ควรได้รับการส่งเสริมและ สนับสนุน จากบุคคล องค์กร และหน่วยงาน โรบินสัน (Robinson 1992, p.746) ในการจัดการศึกษาควร เปิดโอกาสให้ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยระดมความคิด และร่วมกันวางแผนใน การจัดการศึกษา จะได้แก้ไขปัญหของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ของท้องถิ่น รอคค์ (Rock, 1996, p. 3403) คณะกรรมการสถานศึกษา สามารถตัดสินใจในการที่จะใช้ ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้หลักสูตรที่ใช้กิจกรรมการเรียน การสอนตรงตามความต้องการของท้องถิ่น ประดิษฐ์ อุปรมัย และคนอื่นๆ (2552) ความรู้ที่ได้จากผู้ ประกอบอาชีพ เกิดจากคนในท้องถิ่น อาทิ การเรียนรู้ด้านอาชีพมาจากพ่อแม่หรือคนในครอบครัวมา ตั้งแต่เด็กโดยการช่วยงานบางคน ได้จากการเป็นลูกจ้าง บางคนได้จากการไปช่วยในงานบุญ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553, น.1) และโลเปส (Lopez, 1998, p.1877) บุคคลและพื้นที่ ในท้องถิ่นควร ให้บุตรหลานได้เรียนวัฒนธรรมอย่างหลากหลายทั้งที่บ้าน สถานศึกษา และในท้องถิ่น ซึ่งทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่บุตรหลานของตนเอง เพื่อสืบทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง และคนอื่นๆ (2556) การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีหลักเกณฑ์การ ดำเนินงานที่ชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติมีการ ตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตามแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ ชัดเจน ศิริทิพย์ ธิติพงษ์วนิช (2552) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา คือ ภาวะผู้นำและกลยุทธ์วัฒนธรรมองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศการวัดผลและ โครงสร้างพื้นฐาน และการวัดผลจะส่งผลต่อการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไปใช้ และการวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยในด้านความเป็นแหล่งเรียนรู้ สมควรอย่างยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงาน และบุคคลใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
2. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัย นำเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอน พัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการจัดการศึกษาจะได้มีคุณภาพ
3. ข้อเสนอแนะต่อองค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัย ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสืบค้นแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เป็นการร่วมกันสร้างให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
4. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้ผลการวิจัย รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ทั้ง 7 ขั้นตอนจะมีผลในการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ข้อเสนอแนะต่อศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาทางเลือก ผลการวิจัยรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม ทั้ง 7 ขั้นตอน ทุกคนทุกหน่วยงานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี เพราะแต่ละท้องถิ่นจะมีบางบริบทที่คล้ายคลึงกัน และบริบทที่แตกต่างกัน
6. ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา ผลการวิจัย เป็นแนวทางให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน
7. ข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นผลการวิจัยเป็นแนวทาง ในการส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ
8. ข้อเสนอแนะต่อสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาผลการวิจัย รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดย การจัดห้องเรียนธรรมชาติ ส่งเสริมสนับสนุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ดีกว่าสร้างอาคารใหญ่โตมากมาย อาคารร่มรื่นเย็นสบาย ดีกว่าเครื่องปรับอากาศที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

บรรณานุกรม

- กนกพร ฉิมพลี. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นันทนิจ เทียงพูนโกค. (2551). การพัฒนาสภาพแวดล้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนวัดเปรมประชากร. วารสารวิชาการ, 11(4), 29-35.
- เพ็ญณี แปรอท และคนอื่นๆ. (2546). การศึกษาตลอดชีวิตการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศักดิ์ชัย เพชรแกม และคนอื่นๆ. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1, เขต 2. ว.ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(4), 130-131.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หทัยกาญจน์ สารวลพันธ์. (2549). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้เรื่องกลไกบัตร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาชัญญา รัตนอุบล และคนอื่นๆ. (2545). แนวทางการพัฒนาการดำเนินการยกย่องครูภูมิปัญญาไทในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการศึกษาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นอย่างครบวงจร. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bowlby, J. (1969). *A secure base: Parent-Child attachment and healthy human development*. New York : Basic Books.
- Ferguson, G. (1997). *Statistical analysis in psychology & education*. Singapore : McGraw-Hill.
- Holden, M. & Connelly, S. (2004). *The learning city : Urbansustainability education and buildingtoward WUF legacy*. Ottawa : Government of Canada.
- Jaycox, R. (2001). *Rural home schooling and place-based education*. Charleston, W V : ERIC Clearinghouse on Rural Educationand small school.
- Keeves J. P. (1988). *Educational research, methodology, and measurement : An International handbook*. New York : Pergamon.
- Lopez, J. & Scott, J. (2000). *Social structure*. London : Bunkingham.
- Olsen , E.G. (1992). *School and community*. New Jersey : Prentice-Hill book.